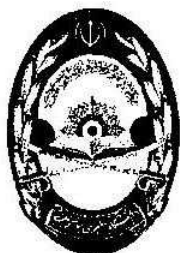

۱۵۱۶۶۴۸

بسم الله الرحمن الرحيم

مؤلف: شاه افسری امام علی (ع)

معاونت پژوهش

آشنایی با

راهبرد نوین نظامی

نویسنده:

الینور اسلون

مترجم:

ایرج اسماعیلی فرزین

۱۳۹۶

سرشناسه	اسلون، الینور کامیل، ۱۹۶۵ - م.
عنوان و نام پدیدآور	Sloan, Elinor C. (Elinor Camille)
مشخصات نشر	آشنایی با راهبرد نوین نظامی نویسنده الینور اسلون؛ مترجم ایرج اسماعیلی فرزین؛ [به سفارش] دانشگاه افسری امام علی (ع)، معاونت پژوهش.
مشخصات ظاهری	تهران : دانشگاه افسری امام علی (ع)، مرکز نشر، ۱۳۹۶.
شابک	۲۹۴ ص: مصور.
وضعیت فهرست نویسی	978-600-7922-67-5
یادداشت	فیفا
موضوع	Modern military strategy : an introduction, 2012. عنوان اصلی:
موضوع	راهبرد
موضوع	Strategy
موضوع	علوم نظامی
موضوع	Military art and science
شناسه افزوده	اسماعیلی فرزین، ایرج، ۱۳۴۵ - مترجم
شناخته شده	دانشگاه افسری امام علی (ع)، معاونت پژوهشی
شناسه افزوده	Imam Ali Military University. Deputy of Research
شناسه افزوده	دانشگاه افسری امام علی (ع)، مرکز نشر
شناسه افزوده	Press Imam Ali Military University
رده بندی کنگره	۱۳۹۶۱۶۲۸ ۱۵۵۵الف/
رده بندی دیویی	۴۱۰۵
شماره کتابشناسی ملی	۰۹۴۸۲
تاریخ درخواست	۱۳۹۷/۰۲/۲۴
کد پیگیری	۴۷۰۹۲۵۱

عنوان کتاب:	آشنایی با راهبرد نوین نظامی
نویسنده:	الینور اسلون
مترجم:	ایرج اسماعیلی فرزین
ویراستار و صفحه آرا:	مجید بشیرزاده
طراح جلد:	مهدی پهلوانی
ناشر:	انتشارات دانشگاه افسری امام علی
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۲۰۰۰۰۰ ریال
نوبت چاپ:	اول، ۱۳۹۶
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۷۹۲۲-۶۷-۵
صندوق پستی:	۱۳۱۷۸۹۳۴۷۱
تلفن:	۶۶۴۶۷۴۴۴
پست الکترونیک:	Imamali.nashr93@gmail.com

این کتاب، برای دانشجویان ارشد و محققانی که به دنبال فهم بنیادین مطالعات راهبردی می‌باشند، زمینه‌ای منسجم در جهت آشنایی با نظریه نظامی پس از جنگ سرد و بعد از ۱۱ سپتامبر فراهم می‌آورد.

در دوران معاصر علاقه شدیدی در میان محققان برای مطالعه موضوعات امنیتی مشاهده می‌شود. به رغم این که کتاب‌های زیادی با تمرکز بر وجوه خاصی از راهبرد نظامی وجود دارد ولی هیچ کتابی که جامع، کامل و قابل دسترسی در خصوص اندیشه راهبردی در محیط جدید باشد، منتشر نشده است.

کتاب *راهبرد نوین نظامی* با ارائه فصلی در باب روش جنگ در ابعاد زمینی، دریایی، هوایی، فضایی، سایبری، و درباره راهبرد هوش مصنوعی، جنگ نامنظم، و ضد شورش این خلأ را در ادبیات موضوعی مرتبط مرتفع نموده است. متن کتاب معرف روندها، اصول و قواعدی است که تشکیل دهنده بنیان‌های نظریه عمومی و مدرن جنگ می‌باشد. مطالعه این کتاب برای دانشجویان مطالعات راهبردی، مطالعات جنگ و تاریخ جنگ ضروری بوده و به خصوص برای دانشجویان مطالعات امنیتی و روابط بین‌الملل به صورت عام توصیه می‌گردد.

الینور سی اسلون^۱ دانشیار روابط بین‌الملل دانشگاه کارلتون اوتاوا و تحلیل‌گر پیشین امور دفاعی در وزارت دفاع ملی کانادا می‌باشد. وی کتاب‌های *جنگ نوین و تحول نظامی* (۲۰۰۸)، *امنیت و دفاع در فضای تروریستی* (۲۰۰۵) و *انقلاب در امور نظامی* (۲۰۰۲) را نوشته است.

شاید بتوان به جرأت گفت که در طول تاریخ، هیچ پدیده‌ای به‌مانند جنگ، بشریت را تحت تأثیر خود قرار نداده است، برخی از فلاسفه سیاسی مانند هگل تا بدان جایی پیش‌رفته‌اند که جنگ را موجب تکامل و استعلای جوامع انسانی و بالایش آن از عناصر ضعیف، و برخی دیگر مانند فوکویاما یا مارکس، تلویحاً پایان آن را به‌منزله پایان تاریخ انگاشته‌اند. ولی به‌رغم وجود نگاه‌های متفاوت درباره جنگ، واقعیت این است که جنگ همگام با تکامل بشریت، در مسیری تکاملی پیش‌رفته است و حوزه اندیشه انسانی درباره جنگ در همه‌ی سطوح آن - - (تئوریک یا رهنامه)، استراتژی (یا راهبرد)، عملیات، تاکتیک (یا راهکنش) و تکنیک (فن) جنگ - - نیز در تعامل با تحول محیط امنیتی، متحول گردیده است. در این میان جوامعی که درک و شناخت عمیقی از محیط امنیتی زمانه خود داشته، و توانسته‌اند در حوزه‌ی اندیشه‌ی جنگ تغییری ایجاد نمایند، دیگران پیشی گرفته و نه‌تنها خود را در برابر تهدیدات جنگ حفظ نموده‌اند بلکه ازین راه به تحولات اساسی و آرمان‌های خود نیز کمک نموده‌اند.

محیط امنیتی بین‌المللی دوران بعد از فروپاشی اتحاد شوروی و به‌خصوص بعد از یازده سپتامبر به‌شدت تحت تأثیر تغییر در نوع نظم بین‌المللی، چرخه، چیدمان و سلسه مراتب قدرت؛ رویکرد کنشگران به انواع قدرت و شیوه به‌کارگیری آن؛ و ظهور کنشگران جدید با کارویژه‌های جدید در عرصه تعاملات امنیتی فراملیتی قرارگرفته است. ترکیب این تحولات با تهدیدات امنیتی برخاسته از امواج جهانی‌سازی به پدیده‌ای با تهدیدات جدیدی منجر شده که در زمان ترجمه این کتاب روش جنگ هیبریدی از پیچیده‌ترین، مهم‌ترین و کارآمدترین آن‌هاست.

به اعتقاد مترجم، اولین گام برای اتخاذ بهترین روش مقابله با این تهدیدات که مهم‌ترین ویژگی آن‌ها پیچیدگی و آشوبناکی است، فهم محیط امنیتی جدید نه‌تنها لازم، بلکه ضروری و حیاتی می‌نماید. این کتاب توسط انتشارات راتلج که از معتبرترین مؤسسات انتشار کتاب‌های مرجع دانشگاهی است تهیه شده است. نویسنده کتاب از اساتید رشته روابط بین‌الملل و

تحلیل‌گر سابق وزارت دفاع کانادا و مؤلف آثار ارزنده‌ای درباره راهبرد و مقولات امنیتی در سطح بین‌المللی بوده و موضوعات مورد بحث کتاب نیز با توجه به دوره زمانی مورد مطالعه بسیار جدید و کاربردی می‌باشند. با در نظر گرفتن عوامل فوق به نظر می‌رسد که این کتاب برای درک محیط موصوف و آشنایی با تفکرات راهبردی مربوطه، زمینه‌ای بسیار مناسب و کارآمد فراهم می‌آورد و امید است که بتواند در جهت ارتقاء اندیشه راهبردی و بالا بردن توان تحلیل جامعه‌دانشی و نیز نقشی مفید و مؤثر ایفا نماید.

ترجمه این کتاب به راستای تأکیدات امیر دکتر فولادی فرمانده دانشگاه افسری امام علی (ع) در افزایش نقش دانشگاه در تولید علمی، افزایش آگاهی از دانش نظامی نوین، و برای تقویت جامعه امنیتی، فارغ از ایران صورت پذیرفته است. برای ترجمه این اثر از رهنمودهای امیر آقامحمدی در مرکز مطالعات راهبردی، و راهنمایی‌های ارزنده امیر دریادار دکتر اکبر اخگر، امیر دریا از مرکز دریایی و به‌ویژه از دانش عمیق و گسترده علمی-نظامی سرهنگ دکتر علی بالا‌زاده از دانشمندان حوزه راهبرد در مرکز مطالعات راهبردی آجا در حد توان مترجم استفاده شده است.

لازم به ذکر است که مترجم این کتاب از تجربه و دانش نظامی خود در طی سالیان خدمت در یگان‌های رزمی و آکادمیک نظامی و همچنین تحصیلات دانشگاهی در رشته روابط بین‌الملل سود جسته است ولی با توجه به گستردگی هر دو حوزه علم نظامی و روابط بین‌الملل، امکان بروز خطاهای سهوی در ترجمه متون امنیتی-نظامی رشته روابط بین‌الملل همواره وجود دارد، که بدین وسیله از همه اندیشمندان گرامی هر دو حوزه نظامی و روابط بین‌الملل که این اثر را مطالعه می‌نمایند، تقاضا می‌شود که مترجم را از راهنمایی‌های ارزنده خود بهره‌مند سازند.

فهرست

۱	مقدمه
۹	فصل یکم: قدرت دریایی
۱۱	الف: سیر ماهان
۱۴	سر جولیان شافورد و ریت
۱۷	اولین دهه پس از جنگ سرد
۱۷	راهبرد دریایی
۲۳	کاربست‌های عملیاتی
۲۸	دریاسالار آرترور سیروسکی و روش جنگیدن در مناطق ساحلی
۳۰	دهه دوم بعد از جنگ سرد
۳۰	دریاسالار مایکل مولن و مشارکت امور دریایی در سطح جهانی
۳۷	جمع‌بندی
۳۸	منابعی برای مطالعه بیشتر مطالب مربوط این فصل
۳۹	فصل دوم: قدرت زمینی
۴۲	سان زو
۴۳	لیدل هارت
۴۵	کلازویتز

۴۸ جومینی

۵۰ تفکر راهبردی متعارف در خلال جنگ سرد

۵۳ تفکر راهبردی از زمان پایان جنگ سرد

۵۳ اندرو کریپینویچ

۵۵ داگلس مک گرگور

۵۷ چشم‌اندازهای ایالات متحده

۶۱ رابرت اسکیلز

۶۶ نتیجه‌گیری

۶۸ منابعی برای مطالعه بیشتر مطالب مربوط به این فصل

۶۹ فصل سوم: قدرت هوایی

۷۰ جوئو دوهت

۷۵ اولین دهه بعد از جنگ سرد

۷۶ جان واردن

۷۹ رابرت پیپ

۸۳ بنجامین لمپث

۸۸ دهه دوم بعد از جنگ سرد

۸۹ تأثیرات راهبردی

۹۰ مفیدیت مجازات

۹۱ مفیدیت جلوگیری

۹۴ قطع سر

۹۵ مرزهای نظریه‌ای جدید

۹۸ قدرت هوایی و [عملیات] ضدشورش

۱۰۰ نتیجه‌گیری

۱۰۲ منابعی برای مطالعه بیشتر مطالب مربوط این فصل

۱۰۳ فصل چهارم: نظریه عملیات مشترک و تحول نظامی

۱۰۶ اسلایدر امور نظامی

۱۰۷ وینام‌ری

۱۰۸ مارشال، کربای پیچ و سرازیری شبکه

۱۱۳ الیوت کوهن و تاقلرها

۱۱۵ ویلیام اوونز و سیستم سیستم

۱۱۷ جان شالیکاشویلی و چشم‌انداز مشترک

۱۱۹ منتقدان

۱۲۰ تحول نظامی

۱۲۰ آرتور سیروسکی، ان‌سی‌دبلیو و تحول نظامی

۱۲۵ عملیات تأثیرپایه و مفاهیم مربوطه

۱۲۵ جان واردن

۱۲۶ دیوید دپتولا

۱۲۸ هارلان اولمان و "ضربه و ترس"

۱۲۸ فرماندهی نیروهای مشترک یا متصل ایالات متحده آمریکا

۱۳۱ منتقدان عملیات تأثیرپایه

نتیجه‌گیری ۱۳۳

منابعی برای مطالعه بیشتر مطالب مربوط این فصل ۱۳۶

فصل پنجم: جنگ نامنظم ۱۳۷

شورش، ضد شورش و جنگ نوین ۱۳۷

جنگ انقلاب در ایران میانه قرن بیستم ۱۴۰

نظرات کالول در چارچوب ضد شورش ۱۴۰

نظرات لورنس در چارچوب ضد شورش ۱۴۱

نظرات مائو در چارچوب شورش ۱۴۴

نظرات گالولا در چارچوب ضد شورش ۱۴۶

نظرات تامپسون در چارچوب ضد شورش ۱۴۹

پساجنگ سرد ۱۵۰

نظرات آندرو کرباینویچ در چارچوب شورش و ضد شورش ۱۵۰

نظرات مارتین ون کرولد (یا فن کرولد) در چارچوب جنگ غیرسه‌پایه‌ای ۱۵۳

نظرات لیند در چارچوب نسل چهارم جنگ ۱۵۴

هامس ۱۵۷

اندیشمندان جنگ‌های نوین ۱۶۱

نظرات کیلکولن در چارچوب شورش و ضد شورش ۱۶۵

پترائوس و ضد شورش ۱۷۰

نتیجه‌گیری ۱۷۶

منابعی برای مطالعه بیشتر مطالب مربوط این فصل ۱۸۰

فصل ششم: جنگ سایبری ۱۸۱

جنگ سایبری چیست؟ ۱۸۳

مجاز بودن ۱۸۸

اندیشه راهبردی ۱۹۲

ماهیت جنگ سایبری ۱۹۲

هدف جنگ سایبری ۱۹۴

کشورین ۱۹۷

هدایت جنگ ۱۹۸

مارتین لیبسکی ۱۹۸

ارتش آزادی بخش خلق ۱۹۹

جامعه نظامی ایالات متحده ۲۰۰

روسیه ۲۰۴

چالش های جنگ ۲۰۵

آستانه ها ۲۰۵

پیامدها ۲۰۷

قریب الوقوع بودن ۲۰۸

نسبت دادن یا تعیین عامل ۲۰۹

مفیدیت یا سودمندی ۲۰۹

پیش بینی ناپذیری (پیامدهای جنگ سایبری) ۲۱۰

نتیجه گیری ۲۱۱

منابعی برای مطالعه بیشتر مطالب مربوط به این فصل ۲۱۳

فصل هفتم: قدرت هسته‌ای و بازدارندگی ۲۱۵

بازدارندگی در گذشته ۲۱۷

بازدارندگی حالا (در زمان کنونی) ۲۲۰

توانمندی‌های به اندازه شونده ۲۲۴

بازدارندگی متعادل ۲۲۶

بازدارندگی همه‌ای ۲۳۱

مسائل پیش روی پیش دستی هسته‌ای ۲۳۸

پیش‌دستی و سلاح‌های بیولوژیکی و شیمیایی ۲۴۰

دفاع موشکی بالستیک ۲۴۳

بازدارندگی و تروریسم ۲۴۶

نتیجه‌گیری ۲۴۸

منابعی برای مطالعه بیشتر موضوعات این فصل ۲۵۱

فصل هشتم: قدرت فضایی ۲۵۳

فضا چیست؟ ۲۵۵

مکان‌نگاری (توپوگرافی) فضا ۲۵۶

ویژگی فضاپیما ۲۶۰

حضور و دسترسی جهانی ۲۶۰

غیرمانوری بودن ۲۶۱

قدرت فضایی ۲۶۲

نیروهای فضایی و مأموریت‌های فضایی ۲۶۵

۲۶۵	تقویت نیرو
۲۶۸	کنترل فضایی
۲۷۳	اعمال نیروی فضایی
۲۷۵	سلاح‌های اعمال نیروی فضایی
۲۷۶	بحث درباره مسلح کردن [فضا]
۲۷۹	انجام جنگ
۲۷۹	سیاست رزمی از فضا
۲۸۰	عملیات رزم در فضا
۲۸۴	نتیجه‌گیری
۲۸۶	منابع برای مطالعه بیشتر - مطالب مربوط به این فصل
۲۸۷	فصل نهم: جمع‌بندی کتاب
۲۹۳	واژه‌نامه

“چه خبر از [راهبردپردازان]^۱ دوران حاضر؟” این سؤالی بود که چند سال پیش یک دانشجوی فارغ‌التحصیل بعد از بحث درباره سان زو^۲، کلازوتیز، ماهان و دوهت در سمیناری که درباره تفکر راهبردی برگزار شد، از من پرسید.

آیا در دوران معاصر اندیشمندان راهبردی وجود دارند؟ این سؤالی است که به بنیان‌های این کتاب شکل می‌دهد. در سال ۱۹۴۲/دوارد میدل^۳ کتاب “پدید آورندگان راهبرد مدرن از ماکیاوولی تا هیتلر” را ویرایش داد. این کتاب طیفی از تفکرات راهبردی در طول چهار قرن گذشته را بررسی نموده که در کتاب به راهبرد مدرن شکل داده است. چهار دهه بعد در سال ۱۹۸۶ پیتربرت^۴ کتابی با عنوان “پدید آورندگان راهبرد مدرن از ماکیاوولی تا دوران هسته‌ای” را منتشر کرد که دیدگاه‌های قبلی را عمده‌تر مورد بازنگری قرار داده و به روزسانی کرد، و بخش عمده‌ای از دوران جنگ سرد را برای ما تریخ نمود. یکی از مفسران نظامی در نیمه دوم دهه ۱۹۹۰ با تأسف می‌پرسد که “اندیشمندان بزرگ نظامی دوران [کنونی] ما کجا هستند؟ آیا اصلاً کسی هست؟”^۵ و چرا این امر دارای اهمیت است؟

در دوران معاصر جایگاه جنگ به‌عنوان یکی از مهم‌ترین کنش‌های دولت حفظ شده است. اگرچه روند کلی نشان‌دهنده کاهش منازعات است ولی هنوز هم جنگ‌های زیادی بین

۱- به استراتژیست راهبردشناس یا راهبردپرداز گفته می‌شود.

۲- این کلمه به انگلیسی Sun Tzu نوشته می‌شود ولی T اول آن (همانند کلمه Tsunami = سونامی) تلفظ نمی‌شود، در گویش ماندالین یا چینی این کلمه سان زی یا سان زو تلفظ می‌شود و در فارسی به غلط سان تسو نوشته و خوانده می‌شود. [مترجم]

3 - Edward Meade Earle

4 - Peter Paret

5 - Gregory D. Foster, “Research, Writing, and the Mind of the Strategist,” Joint Forces Quarterly (Spring 1996), 115.

دولت‌ها با هم، دولت‌ها با کنشگران غیردولتی و کنشگران غیردولتی با هم اتفاق می‌افتد. موضوعاتی که امروزه بر امنیت شهروندان، و در نهایت بر مسئولیت اصلی یک دولت تأثیر می‌گذارد، ماهیتی غیرنظامی دارد و نیازمند کنش‌های حکومتی و غیرنظامی فراگیر و گسترده است. ولی برای آن‌دسته از فعالیت‌هایی که ماهیتی نظامی دارند یا پاسخی نظامی را طلب می‌کنند، وجود اندیشه راهبردی الزامی می‌باشد. یکی از محققان این حوزه معتقد است: توانایی ما در فائق آمدن بر آینده‌ای که کمتر می‌توانیم به آن شکل دهیم و تصویری پیچیده، همراه با عدم قطعیت و آشفتگی را به نمایش درمی‌آورد، تا اندازه زیادی به تعداد اندیشمندان راهبردی در میان ما بستگی دارد. در دوران ما که نبردها اغلب دنباله‌دار و جنگ‌ها به‌ندرت مقطعی هستند توانایی ما در تدبیر به روش راهبردی از هر زمان دیگری اهمیت بیشتری یافته است.

جستجوی ما برای یافتن اندیشمندان راهبردی مستلزم یک فهم پیشینی نسبت به این است که منظور ما از راهبرد و اندیشه "نبرد" چیست. واژه راهبرد یا استراتژی^۱ از کلمه یونانی "استراتگوس" مشتق شده است که ترجمه آن به‌صورت عام "ژنرال" است. ولی به‌رغم کاربرد روزافزون کلمه استراتژی یا راهبرد در طیف گسترده‌ای از فعالیت‌های انسانی از آموزش گرفته تا بهداشت، صنعت و تجارت در دهه‌های اخیر، این واژه در ذات خود ماهیت نظامی‌اش را به‌صورت بنیادین حفظ کرده است. نقطه عزیمت اغلب، استعاره درباره راهبرد در اثر کلاسیک کلازویتز به نام "درباره جنگ"^۲ قرار دارد و او در این کتاب راهبرد را "مثابه" استفاده از یک درگیری برای [تحقق] هدف جنگ"^۳ تبیین نموده است که منظور او از درگیری‌ها اغلب نه تنها، رزم و نبرد نظامی در عمل بلکه به معنی تهدید به استفاده از زور به‌صورت آشکار و پنهان نیز تفسیر شده است.

1 - Strategy

2 - Strategos

3 - On War

4 - Carl von Clausewitz, On War, ed. and trans. Michael Howard and Peter Paret (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1976), 177.

تعریف کلازویتز از راهبرد، آن را در تفسیر گسترده‌تری جای می‌دهد که ابزارهای سیاست‌گذاری غیر از جنگ را نیز شامل می‌شود. اگر از این دیدگاه به مسئله نگاه کنیم، چیزی که درباره آن بحث می‌کنیم راهبرد کلان است نه راهبرد در ذات خودش [که اساساً مقوله‌ای نظامی است]. بدین ترتیب نقش راهبرد کلان آن‌گونه که *سِر باسیل لیدل هارت*^۱ بیان می‌کند: "هماهنگی و هدایت همه منابع یک کشور یا گروهی از کشورها در جهت دستیابی به اهداف سیاسی جنگ" *بی‌باک*^۲ دیگران از این هم فوایدی گرفته و راهبرد کلان را نظریه‌ای حکومتی یا دولتی معرفی می‌کنند که چگونگی تأمین [علت یا] هدف^۳ حکومت را توسط راهبردهایی (خرد) که مدکز است در بهترین حالت نظامی، سیاسی یا اقتصادی باشند به تصویر کشیده و آن را درون یک راهبرد تأثیر قرار می‌دهند که همه آن‌ها را شامل می‌شود.^۴ مزیت اصلی این چشم‌انداز موسع این است که به تبیین کنش‌های همه‌جانبه سیاست خارجی و امنیتی یک حکومت کمک می‌کند. ولی با اینکه این چشم‌انداز گه‌گاه ارزشمند است، در کانون توجه این کتاب قرار ندارد. در عوض نقطه عزیمت مناسب همان‌طور که در بالا ذکر گردید، تعریف کلازویتزی راهبرد و آن چیزی است که در کتاب *پایه‌آنها و اندیشه‌ها* راهبرد مدرن از *ماکیاولی تا دوران امی* نقل شده است. بدین ترتیب که راهبرد: "کاربرد نیروی مسلح برای تحقق اهداف نظامی و در گستره‌ای فراخ‌تر تأمین اهداف سیاسی جنگ است."^۵

اندیشه راهبردی و راهبردی اندیشیدن، همان‌طور که برنارد برودی می‌گوید به‌سختی می‌تواند معادل با نظریه راهبردی باشد.^۶ نظریه می‌تواند به‌مثابه مجموعه‌ای از گزاره‌ها و اصولی باشد که برای تبیین و تشریح گروهی از واقعیت‌ها یا پدیده‌ها طراحی می‌شوند. ولی نظریه در

1 - Sir Basil Liddell Hart

2 - B. H. Liddell Hart, *Strategy: The Indirect Approach* (London: Faber and Faber Limited, 1954), 335-36.

3 - Cause

4 - Barry R. Posen, *The Sources of Military Doctrine* (Ithaca, NY: Cornell University Press, 1984), 13

5 - Peter Paret, "Introduction," in Peter Paret et al., eds., *Makers of Modern Strategy from Machiavelli to the Nuclear Age* (Princeton, NJ: Princeton University Press, 1986), 3.

6 - Bernard Brodie, *War and Politics* (New York: Macmillan Publishing Co., Inc., 1973), 452.

حوزه راهبرد همان‌طور که این تعریف نشان می‌دهد نمی‌تواند ایستا باشد و باید همیشه نگاه به جلو داشته باشد. این "جوهره راهبرد" است که به نظر کالین گری "در قلمرو پیامدهای آن دسته از کنش‌هایی قرار دارد که به‌منظور تحقق و ایجاد نتایج و بروندادهایی در آینده انجام می‌شوند."^۱ نظریه راهبردی باید قابلیت تبدیل [از دنیای نظری و ذهنی] به دنیای واقعی و عملی را داشته باشد. ولی در عین حال اجزاء تشکیل دهنده این نظریه نمی‌توانند فقط با اعمالی که قبلاً آزموده شده ارتباط داشته باشند، زیرا باید بتوانند در زمان و مکانی متفاوت تناسب و موضوعیت خود را حفظ کنند. ویژگی مهم و بارز نظریه جنگ این است که ایده‌های آن نیز باید از شرایط زمانی، محیطی، سیاسی و اجتماعی، و فناوری^۲ پیشی بگیرند. مسئله در اینجا پیدا کردن تعادل مناسب میان قابلیت اجرا [در شرایط مورد نظر] و قابلیت تطبیق [بر شرایط گوناگون] می‌باشد.

عامل بعدی که باید مورد توجه قرار گیرد این است که آیا تفکر راهبردی در همه ابعاد روش‌های جنگ -زمینی، دریایی، رایی، فضای و نوع جدید آن یعنی سایبری- معتبر است یا اینکه فقط بر یک (یا دو) بعد تمرکز دارد. این وجه تمایز بین یک نظریه عام در مورد جنگ و نظریه خرد مانند آثار آلفرد تیر ماهان در خصوص قدرت دریایی یا جولیو دوهت درباره قدرت هوایی است. این خرده نظریه‌ها تا جایی که "با نظریه عام درباره جنگ و راهبرد اشتباه گرفته نشوند،"^۳ بینش‌های ارزشمندی را در مورد ماهیت جنگ می‌کنند. از این منظر کلاروینز هم نظریه‌ای خرد از جنگ ارائه کرده است زیرا مفاهیم کلاروینز، همانند فرسایش، ماهیت سیاسی جنگ، و مرکز ثقل، که اصالتاً برای جنگیدن روی زمین شکل گرفته‌اند در همه ابعاد جنگیدن بکار گرفته شده‌اند که این امر نشان دهنده آن است که نظریه‌های خرد می‌توانند بذریه‌های یک نظریه عام را در خود به همراه داشته باشند.

1 - Collin S. Gray, *Modern Strategy* (Oxford: Oxford University Press, 1999), 18.

2 - *Ibid.*, 125.

3 - *Ibid.*, 126.

اولین سؤالی که در جستجوی خود برای یافتن یک متفکر راهبردی باید به دنبال پاسخ به آن باشیم این است که آیا باید ایده‌های یک شخص نظامی را دنبال کنیم یا شخصی غیرنظامی را. برخی معتقد به اولی هستند: "خیلی عجیب و ناامید کننده است که به صورت مجازی همه متخصصان امور نظامی و راهبردی نام‌آشنا برای عموم، چهره‌های دانشگاهی، مشاوران و روزنامه‌نگاران هستند که غیرنظامی‌اند... برای مؤثر بودن در قلمرو راهبرد، ارتش باید متفکران راهبردی خودش را پرورش دهد."^۱ برخی دیگر معتقدند که "چیزهای مهمی که نویسندگان غیرنظامی برای گفتن دارند معمولاً مورد استقبال حرفه‌ای‌ها قرار گرفته‌اند" و این نویسندگان اغلب اتفاقات آینده از میان نظامی خود دقیق‌تر پیش‌بینی کرده‌اند.^۲ ازین رو به نظر می‌رسد که تدوین کنندگان راهبرد مدتی در جایی میان طبقاتی از نظامیان و غیرنظامیان قرار دارند. مشکل اصلی این است که تعداد راهبردشناسان در هر طبقه خیلی کم است. "علت نقصان شدید راهبردشناسان بالقوه این است که نظامیان تمایلی به دانشور (دانشگاهی) شدن ندارند و غیرنظامیان نیز میل چندانی به تعویض پیرایه راهبرد ندارند و بدین سان راهبرد تبدیل به حرفه‌ای شده که بین قلمروهای نظامی و سیاسی دوغلتیده است."^۳

اندیشه راهبردی حائز اهمیت است. اهمیت دارد به دلیل آنکه به ما کمک می‌کند تا بر عدم قطعیت و آشفتگی دنیای اطرافمان غلبه کنیم و نقش کنونی نیروی نظامی را در خط‌مشی امنیت یک کشور درک کنیم. استفان بیدل در این زمینه می‌گوید: "گرچه روش هدایت (راهبری) جنگ تأثیرات عمیقی بر سیاست بین‌الملل دارد ولی غالباً [اعضاء جامعه تحقیقاتی] آن را مورد غفلت قرار داده و در عوض عمدتاً به علل جنگ می‌پردازند." در این میان ادبیات غنی تهیه شده توسط تاریخ‌نگاران، نظامیان و... به فراموشی سپرده شده، هرچند تلاش می‌شود که این ادبیات به صورت نظریه درآید. بدین منظور این کتاب بر تفکر راهبردی در دوران جنگ سرد و

1 - Foster, "Research, Writing, and the Mind of the Strategist," 115.

2 - Brodie, War and Politics, 437 and 473.

3 - Gray, Modern Strategy, 114.

بعد از ۱۱ سپتامبر تمرکز کرده است. در تلاش خود برای یافتن اندیشمندان راهبردی نوین، به جستجوی راهبردپردازان و مجریان نظامی، محققان و راهبردپردازان غیرنظامی، و تاریخ‌نگاران نظامی و غیرنظامی‌ای می‌پردازیم که آثاری در خصوص راهبری جنگ در دوران معاصر در دهه‌های بعد از پایان جنگ سرد به رشته تحریر درآورده‌اند و کسانی که احکام یا اصولی را وضع نموده‌اند که از سطح تعمیم کافی برخوردار بوده یا حداقل تا زمان حاضر به‌عنوان یک نظریه خرد درباره جنگ مطرح شده باشند.

این کتاب به‌منظور حفظ سادگی به‌صورت کاربردی سازمان‌دهی شده است. فصل یکم خط سیر تاریخی است دریایی از تفکر راهبردی آب‌های آبی، اقیانوس باز دوران جنگ سرد، تا تفکر پساک جنگ سرد را بررسی می‌کند که در آن تأکید بر عملیات در مناطق ساحلی یا دروازه حرکت "از سون دریا" به سمتی ساحل بوده است، امروزه این دو دیدگاه به‌گونه‌ای همگرا شده‌اند که هم عملیات کرانه‌ای را و هم کل خطوط ارتباطات دریایی را پوشش می‌دهند. فصل دوم با عنوان قدرت زمینی، بر نقش دولت با دولت در ابعاد زمینی متمرکز شده است و ظهور چشم‌اندازهای راهبری جنگ در دوره جنگ سرد تحت عنوان نبرد هوا-زمینی را به تصویر می‌کشد که متعاقباً در وضعیت‌سنجی‌های نظامی بعدی مورد اصلاح و پالایش قرار گرفته و شاهد به‌کارگیری آن در جنگ ۲۰۰۱ در عراق بودیم. فصل سوم تفکر راهبردی درباره ارزش و استفاده از قدرت هوایی را مورد بررسی قرار می‌دهد که مباحث آن در دوران معاصر از جنگ خلیج فارس در سال ۱۹۹۱ شروع شد. عملیات ۲۰۱۱ در لیبی ادامه یافته است. فصل چهارم تحت عنوان نظریه [عملیات] مشترک یا [عملیات] آنوع از تفکر راهبردی را که اساساً قابل طبقه‌بندی در ابعاد زمینی، دریایی یا هوایی روش‌های جنگیدن نیست ولی هر سه مورد را پوشش داده و همین‌طور تقویت نیرو از طریق فضا را مورد کنکاش قرار می‌دهد. انقلاب در امور نظامی که بسته‌ای از ایده‌های متمایز ولی در عین حال هم‌پوشان است، نظام نظام‌ها، روش جنگ شبکه محور، تحول نظامی، عملیات تأثیر بنیاد یا تأثیر محور، عملیات قاطع و سریع، و ترساندن و شوکه کردن از دیگر مقولات مورد بررسی در این فصل می‌باشند.

موضوع فصل پنجم به رایج‌ترین شکل نبرد معاصر که روش جنگ نامنظم است و در آن یک دولت و حداقل یک موجودیت غیردولتی با هم درگیر هستند، و به تفکر راهبردی درباره شورش و ضدشورش، و مفاهیمی نظیر نسل چهارم روش جنگ، جنگ غیرسه‌پایه، و جنگ نوین می‌پردازد. فصل ششم متمرکز بر جنگ سایبری است بحثی که جرقه آن در میانه دهه ۱۹۹۰ زده شد ولی با افزایش حملات سایبری علیه دولت‌ها در دهه اول هزاره دوم به حوزه‌ای مبدل شد که توجه استراتژی را به خود جلب کرد. فصل هفتم درباره قدرت هسته‌ای و بازدارندگی است و تفکر راهبردی درباره نقش کنونی سلاح هسته‌ای در بازدارندگی و میزان اعتبار این سلاح به عنوان بهترین تهدید در دورانی که کنشگرانی جدید پا به عرصه وجود گذاشته‌اند را مورد مطالعه قرار می‌دهد. در فصل هشتم تفکر راهبردی درباره قدرت فضایی شامل تفکر سنتی نسبت به قدرت فضا را با ملاحظات نوین نیرو از طریق فضا و همچنین کنترل از طریق فضا است و برخی نظرات در حاکمیت فضا (حداقل انواع غیر طبقه‌بندی شده آن) در خصوص جنگ در فضا، از طریق فضا یا از فضا را به توجه آن قرار دارد.

من با علم به اینکه توصیف نظریات راهبردی‌ترین راه‌های دشمنانی که از یک خرده نظریه، به سمت یک نظریه عمومی درباره جنگ حرکت کرده‌اند، در قالب یک یا ده فصل نمی‌گنجند، در هر فصل تلاش کرده‌ام که متفکران راهبردی برجسته معاصر در حوزه‌ای اساسی را معرفی نمایم. برخی نام‌ها در محل‌های متعددی تکرار شده‌اند. مانع دیگر در این زمینه این است که برخی از متفکران برجسته راهبردی [به عنوان نمونه] آن‌طور که به ذهنم خطور می‌کند ژنرال بازنشسته تفنگدار دریایی چارلز کرولاک^۱ به رغم سهم عملی و به سزای خویش در تفکر راهبردی، آثار کمی در این زمینه تدوین نموده‌اند و همین امر باعث شده که نتوان تفکرات راهبردی آنان را با جزئیات ذکر نمود. بسیاری از فصول برای ایجاد زمینه‌ای تاریخی با بحثی کوتاه درباره ایده‌های کلاسیک و کاربردی راهبردشناسان عمدتاً قبل از جنگ جهانی دوم شروع

می‌شود. دوران جنگ سرد با توجه به ادبیات گسترده‌ای که درباره آن وجود دارد [و ذکر مجده آن لزومی ندارد] و به دلیل شرایط خاص ژئوپلیتیکی آن [که دیگر وجود ندارد] در بیشتر عناوین فقط به اختصار مورد ارجاع قرار گرفته است.

ارزش افزوده و تمرکز این کتاب بر دوران پسا جنگ سرد است. یک استثناء بر این قاعده جنگ نامنظم است که در آن ادبیات دوران جنگ سرد نیز مورد بررسی قرار گرفته است زیرا به صورت قابل بحثی پایان آن دوران، تأثیر کمی بر این سطح از روش جنگ داشته است. درهای برخی از حوزه‌های کاربردی ماهیتی کاملاً پسا جنگ سردی دارند که فاقد ادبیات پیشینی بوده آثار کم در خصوص آنها وجود دارد.

هر فصل با ترسیم اصول نظریه‌ای درباره جنگ در یک حوزه کاربردی خاص به پایان می‌رسد که در قلمرو پژوهش‌های دانش‌پژوهی است که در میان ما هستند. با در نظر گرفتن این خرد نظریه‌ها در یک چارچوب نظری، امکان بروز زمینه یک نظریه عام جمع‌نگر در خصوص جنگ در دوران معاصر ایجاد می‌شود. این راهی طولانی است که این کتاب آرزوی پیمودنش را در سر می‌پروراند.

الینور اسلون

اوتاوا